

STORTINGET

Innst. 187 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:152 S (2019–2020)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nils Kristen Sandtrøen, Else-May Norderhus, Terje Aasland, Tone Merete Sønsterud, Karin Andersen, Lars Haltbrekken og Arne Nævera om opprydding av gruveforurensning i Folldal

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen igangsette oppryddingsarbeidet ved Folldal gruver og komme tilbake til Stortinget senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021 om hvordan dette skal gjennomføres.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Guro Angell Gimse, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Christer Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad,

og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til forslag i Dokument 8:152 S (2019–2020) om opprydding av gruveforurensning i Folldal.

Komiteen er kjent med at gruveområdet i Folldal har det største gjenværende utslipp av tungmetaller i ferskvann i Norge. Arealene som gir størst forurensning, er hjemfallsområder til staten, og Nærings- og fiskeridepartementet har vært hjemmelshaver for områdene siden 1990.

Komiteen viser til at Statens forurensningstilsyn i 2003 påla Nærings- og handelsdepartementet å gjøre noe med forurensningen av metaller til elva Folla i Folldal. Det aktuelle vedtaket ble endelig i 2005. Gruvedriften opphørte i 1993.

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at det er behov for å gjøre tiltak i Folldal, og påpeker at situasjonen har vært uavklart over lang tid.

Komiteen merker seg at Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) siden 2006 har gjennomført kartlegging av forurensningskilder, utredninger og prøveprosjekter for å teste ulike miljøtiltak i Folldal. Oppryddingsarbeidet har tatt tid som følge av at det har vært naturfaglig komplisert, og at mange metoder i prosessen med å finne en løsning har blitt utelukket. Den tidligere gruvevirksomheten i Folldal dekker store områder, og tiltak for å redusere eller stanse forurensningen fra virksomheten er komplekse.

Komiteen viser til at Riksantikvaren i 2018 sendte ut et varsel om en fredningsprosess for Folldal Verk og omkringliggende områder. Fredningsforslaget inkluderer de gamle bergveltene som ligger i områder som har vist seg å være den største forurensningskilden i Folldal. DMF mener tildekking av veltene er det viktigste enkelttiltaket for å stanse forurensningen i Folla. Komiteen merker seg at en fredningsprosess må sees i sammen-

heng med forurensningstiltakene som skal gjennomføres i området, og at DMF og Riksantikvaren har en dialog om dette.

Komiteen viser til næringsministerens svarbrev av 11. august 2020 (vedlagt innstillingen), der statsråden skriver at departementet vil vurdere konkrete tiltak når resultatet av DMFs planlagte arbeid i 2020 foreligger, og at det skal rapporteres om dette arbeidet til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2021.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det har tatt altfor lang tid, og at regjeringen har vært for passive i saken. Behovet for å rydde opp etter gruvevirksomheten er akutt og må gis prioritet. Det er et stort lokalt engasjement for å komme i gang med oppryddingen.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen igangsette oppryddingsarbeidet ved Folldal gruver og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021 med en konkret plan om hvordan dette skal gjennomføres og finansieres.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, merker seg at aktiviteten ved Folldal gruver ble nedlagt i 1993. Nærings- og handelsdepartementet ble i 2003 pålagt å gjøre noe med forurensningen av Statens forurensningstilsyn, og departementet klaget på beslutningen. I 2005 kom vedtaket fra Miljøverndepartementet om at staten måtte stoppe forurensningen fra gruveanlegget. Flertallet understreker at forslagsstillerne, Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, fra 2005 til 2013 satt i en flertallsregjering som ikke fulgte opp dette vedtaket, og at de heller ikke løste situasjonen knyttet til Folldal gruver.

Flertallet mener det haster å finne en løsning på forurensningen fra Folldal gruver, og viser til arbeidet som pågår i regi av Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) og Riksantikvaren, og imøteser en rapport på status for løsning og framdrift i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.

Flertallet tilrår at forslaget ikke vedtas.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen igangsette oppryddingsarbeidet ved Folldal gruver og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021 med en konkret plan om hvordan dette skal gjennomføres og finansieres.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:152 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nils Kristen Sandtrøen, Else-May Norderhus, Terje Aasland, Tone Merete Sønsterud, Karin Andersen, Lars Haltbrekken og Arne Nævra om opprydding av gruveforurensning i Folldal – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 21. januar 2021

Geir Pollestad

leder

André N. Skjelstad

ordfører

Næringsministeren

Stortingets næringskomité
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
NO-0026 Oslo

Deres ref

Vår ref

Dato

20/5855-5

11. august 2020

Dokument 8:152 S (2019-2020) - representantforslag om opprydding av gruveforurensing i Folldal

Jeg viser til brev fra næringskomiteen datert 22. juni 2020 med representantforslag 8:152 S (2019-2020) om opprydding av gruveforurensing i Folldal. Forslaget kommer fra stortingsrepresentantene Nils Kristen Sandtrøen, Else-May Norderhus, Terje Aasland, Tone Merete Sønsterud, Karin Andersen, Lars Haltbrekken og Arne Nævra.

Jeg er enig med forslagstillerne at det er behov for å gjennomføre tiltak i Folldal. Samtidig er det viktig å ta hensyn til andre relevante interesser og å benytte seg av erfaringer fra lignende prosesser. Dette har vist seg å ta tid, men vil forhåpentligvis komme godt med i prosessen videre.

Den tidligere gruvevirksomheten i Folldal dekker store områder, og tiltak for å redusere forurensningen fra virksomheten vil være svært komplekse. I tillegg har de klimatiske forholdene i Folldal vist seg å være utfordrende.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren på Svalbard (DMF) har siden 2006 på vegne av Nærings- og handelsdepartementet, senere Nærings- og fiskeridepartementet, gjennomført kartlegging av forurensningskilder, utredninger og prøveprosjekter for å teste aktuelle miljøtiltak i området.

Som kjent engasjerte DMF i perioden 2014-2018 Norges Geotekniske Institutt (NGI) til å utføre kartlegging av forurensningskilder og gjøre helhetlige tiltaksvurderinger. NGI konkluderte med at det er behov for å gjennomføre flere typer tiltak i kombinasjon med hverandre, med utgangspunkt i tildekking av gruveavfallet for å begrense kilden til forurensning.

Oppryddingsarbeidet har tatt tid blant annet som følge av at det har vist seg å være naturfaglig komplisert å løse forurensingsproblemet i Folldal. Mange metoder som har vært vurdert som mulige løsninger i Folldal har blitt eliminert. Før det eventuelt iverksettes omfattende tiltak, har det vært viktig for DMF å høste erfaringer fra de omfattende miljøtiltakene som DMF har gjennomført på Løkken Verk i Orkland kommune de siste årene. Der har DMF gjennomført en helhetlig tiltaksplan, hvor kildekontroll og tilpasning til lokale forhold har vært en vesentlig faktor. Selv med mindre klimatiske utfordringer enn i Folldal oppstår det også på Løkken stadig nye driftsutfordringer som DMF må løse.

I 2018 sendte Riksantikvaren ut varsel om oppstart av en fredningsprosess for Folldal Verk og omkringliggende områder. Fredningsforslaget inkluderer de gamle bergveltene ovenfor gruveområdet, områder som har vist seg å være den største kilden til forurensning i Folldal. DMF har oppfattet fredningsvarselet som en begrensning for planlagte tiltak, og derfor avventet et endelig vedtak fra Riksantikvaren. Dette har vært med på å forsinke prosessen noe.

Riksantikvaren har senere uttalt at de ikke kan konkludere i fredningssaken før en konkret plan for tildekking av veltene foreligger. DMF er derfor i dialog med Riksantikvaren om videre fremdrift, og har avtalt nye møter etter sommeren. Riksantikvarens vedtak vil være en av de avgjørende faktorene for DMFs videre arbeid i Folldal.

DMF anser tildekking av bergveltene for å være det viktigste enkelttiltaket. I revidert nasjonalbudsjett for 2020 ble DMFs bevilgning på kapittel 906 post 40 økt med 0,9 mill. kroner for at DMF skal kunne utarbeide en plan for tildekking av veltene. I tillegg må supplerende tiltak vurderes dersom målene i pålegget fra Miljødirektoratet skal nås.

Utfallet av fredningsprosessen vil være avgjørende for hvilke miljøtiltak som vil kunne gjennomføres. Nærings- og fiskeridepartementet må også innhente nødvendige tillatelser fra relevante myndigheter til gjennomføring av tiltak etter plan- og bygningsloven. Videre dialog med Riksantikvaren og Folldal kommune om mulige løsninger er derfor viktig i det videre arbeidet med tiltak for å redusere forurensningen fra tidligere gruvevirksomhet i Folldal.

Vi vil vurdere konkrete tiltak når resultatet av DMFs planlagte arbeid i 2020 foreligger, og rapportere om dette til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2021.

Med hilsen

Iselin Nybø